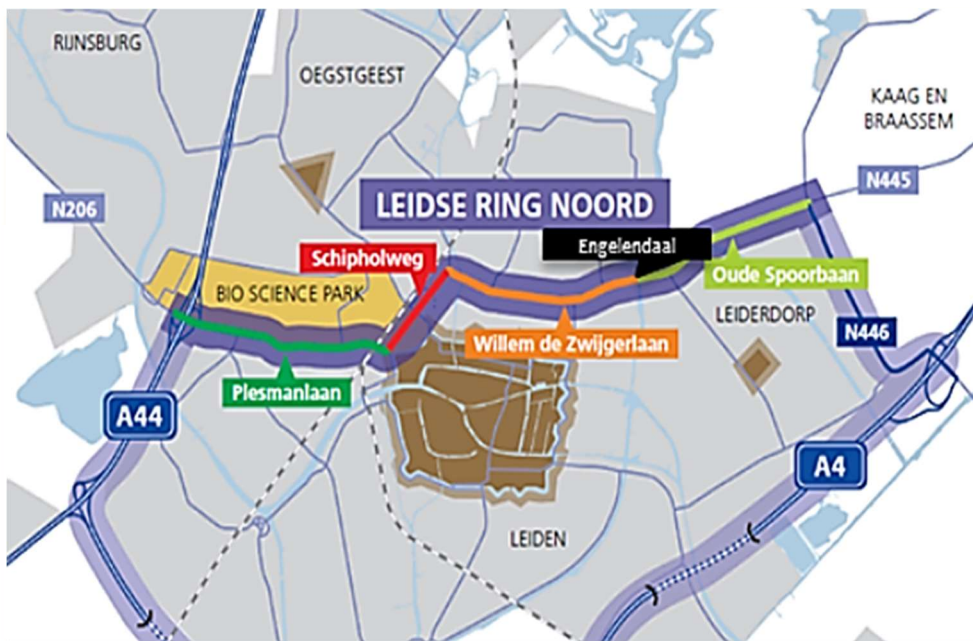

LRN Plesmanlaan

Onderzoek Platte schijfhoren

projectnummer 0459323.200
 definitief
 13 september 2021

LRN Plesmanlaan

Onderzoek Platte schijfhoren

projectnummer 0459323.200

definitief

13 september 2021

Opdrachtgever

Gemeente Leiden
Bargelaan 190
2333 CW LEIDEN

datum vrijgave	beschrijving revisie
13-09-2021	definitief

gecontroleerd
E. Lange – van der Esch

vrijgave
P.G.C.L. van Kampen

Inhoudsopgave

Blz.

1	Aanleiding en doelstelling	1
2	Onderzoek Platte schijfhoren	2
2.1	Conclusie	2
2.2	Aanbevelingen	2

Bijlage 1 – Onderzoek Platte schijfhoren – Plesmanlaan

1 Aanleiding en doelstelling

Leidse Ring Noord

Het project Leidse Ring Noord is een gezamenlijk project van de gemeenten Leiden en Leiderdorp. De Leidse Ring Noord vormt samen met de A4, A44, N446 en de RijnlandRoute, die inmiddels wordt aangelegd, de Leidse Ring. Het doel van de Leidse Ring Noord is om de doorstroming en betrouwbaarheid van de Leidse ring te verbeteren, zodat er een robuust en toekomstbestendig ringstructuur ontstaat. Om dit te bereiken moeten de huidige knelpunten in de Leidse Ring Noord worden opgelost. Het doorgaande autoverkeer wordt via de ringweg om de centra van Leiden en Leiderdorp geleid. Dit zorgt voor minder verkeer in de woonwijken en draagt bij aan een leefbare en toegankelijke binnenstad van Leiden en dorpskern van Leiderdorp. Daarnaast ontstaat er meer ruimte voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer, maar ook voor meer groen.

De gehele Leidse Ring Noord is verdeeld in vijf tracédelen

- Tracédeel Plesmanlaan;
- Tracédeel Engelendaal;
- Tracédeel Schipholweg;
- Tracédeel Willem de Zwijgerlaan;
- Tracédeel Oude Spoorbaan.

Afbeelding 1 Leidse Ring Noord

Doelstelling Onderzoek Platte Schijfhoren

Opdrachtgever wil het geïntegreerde contract voor de realisatie van de Leidse Ring Noord tracé Plesmanlaan zodanig voorbereiden dat een aanbesteding met een UAV-gc contract op D&C niveau mogelijk is met beheersbare risico's. Door tijdens de aanbestedingsprocedure van het bouwcontract voldoende informatie te verstrekken over de bestaande situatie aan de potentiële opdrachtnemers van het bouwcontract wordt hun risicoprofiel kleiner waardoor de Opdrachtgever betere aanbiedingen zal krijgen.

Een deel van de voor het contract benodigde informatie komt uit de ruimtelijke en conditionerende onderzoeken. Één van deze conditionerende onderzoeken betreft het in beeld brengen van de mogelijke beschermde natuurwaarden in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Hiertoe is recent een ecologische quick scan van het deelgebied uitgevoerd. Deze quickscan wees op de mogelijke aanwezigheid van de Platte schijfhoren in en rond het plangebied. Om deze reden is soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de beschermde Platte schijfhoren.

2 Onderzoek Platte schijfhoren

Zoals benoemd bij de doelstelling heeft Antea Group onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van de Platte schijfhoren in en rond het plangebied van het deelgebied Plesmanlaan. In bijgevoegd rapport zijn het onderzoek en de resultaten weergegeven.

2.1 Conclusie

In de watergangen in en direct naast het projectgebied is het aannemelijk dat de Platte schijfhoren ontbreekt. Alleen op de meetlocatie van de watergang ter hoogte van het Pesthuis is de soort met één exemplaar aangetroffen. Dit suggereert niet per se een bestendige aanwezigheid van de soort. Vanwege de diepte en gebrek aan submerse vegetatie lijkt er geen geschikt leefgebied voor de Platte schijfhoren. Aannemelijk is dat de soort in zeer lage dichtheden voorkomt, mogelijk algemener richting de uiteinden van de watergang naar het noorden.

Aandachtspunt betreft de houdbaarheid van dit soort onderzoeken. Het bevoegd gezag gaat uit van 3 jaar voor soortgerichte onderzoeken. Bij verkennende onderzoeken is er vaak, mits dit goed te onderbouwen is voor het bevoegd gezag en de situatie ruimtelijk onveranderd is, sprake van een periode van 5 jaar.

2.2 Aanbevelingen

Conform het referentieontwerp van het deelgebied Plesmanlaan blijven de watergangen aan de noordzijde van de weg ter hoogte van het Pesthuis onaangeroerd. Zodoende zullen de werkzaamheden geen effect hebben op de Platte schijfhoren.

Mocht er onverhoopt alsnog afgeweken worden van het huidige referentieontwerp, wordt geadviseerd de mogelijke effecten op de kwaliteit van het watersysteem rondom het Pesthuis te beoordelen (en daarmee de beschermde soort).

Tot slot wordt aanbevolen de werkzaamheden uit te voeren onder een door het Minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Zo wordt de algemene zorgplicht geborgd.

Beheersmaatregel: deze aanbeveling is opgenomen in het contract.

Bijlage 1 – Onderzoek Platte schijfhoren – Plesmanlaan

Bijlage 1 – Onderzoek Platte schijfhoren – Plesmanlaan

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1500 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al bijna 70 jaar.

Contactgegevens

Rivium Westlaan 72
2909 LD CAPELLE A/D IJSSEL
Postbus 8590
3009 AN ROTTERDAM

E. dammis.visser@anteagroup.nl

www.anteagroup.nl

Copyright © 2020

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.

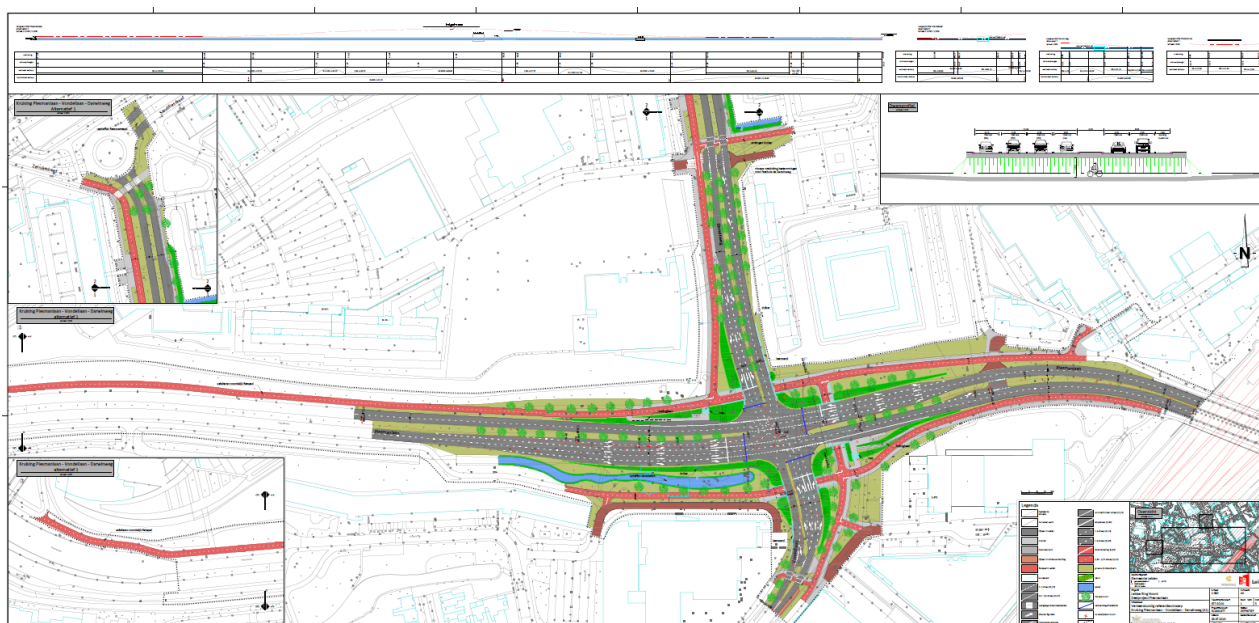
Memo

Opdrachtgever: Antea Group
Auteur: W. Moerland & B. Koese (stichting EIS-Nederland)
Betreft: Platte schijfhoren Plesmanlaan Leiden
Projectnummer: 2433
Datum: 6 september 2021
Status: definitief

BSR
Bureau Stadsnatuur
bezoekadres:
Natuurhistorisch Museum Rotterdam
Westzeedijk 345
3015 AA Rotterdam
telefoon: 010 – 266 04 70
e-mail: info@bureaustadsnatuur.nl
www.bureaustadsnatuur.nl

Inleiding

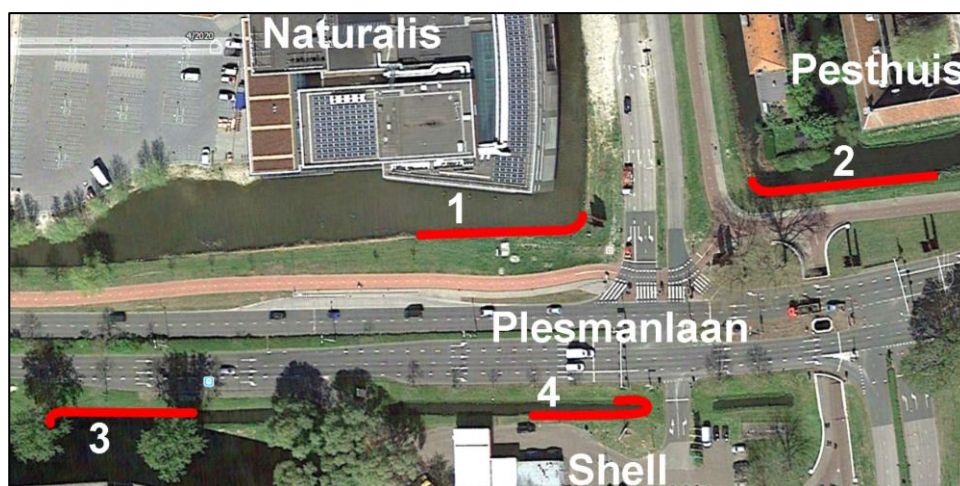
In het kader van herinrichting van de infrastructuur rondom het kruispunt Vondellaan-Plesmanlaan te Leiden is soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de beschermde Platte schijfhoren. Figuur 1 toont het plangebied. Het wettelijk kader wordt gevormd door de Wet natuurbescherming (Wnb). Voorgenomen ruimtelijke ingrepen kunnen in conflict zijn met verboden in de Wnb. Eerder verkennend onderzoek (Moerland 2020) wees op mogelijke aanwezigheid van de Platte schijfhoren in en rondom het plangebied. Voorliggend document presenteert de bevindingen en gevolgtrekkingen van het onderzoek.

Figuur 1 Plangebied Plesmanlaan.

Methodiek

Op 28 mei 2021 is het watersysteem bemonsterd door twee onderzoekers, conform het protocol dat gehanteerd wordt bij het landelijke verspreidingsonderzoek in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring (NEM) (Gmelig Meyling *et al.* 2014). Per meetpunt worden vijf submonsters met een standaard macrofaunat net genomen die 5-8 meter oeverlengte uit elkaar liggen. In totaal zijn vier meetpunten bemonsterd. De meetlocaties zijn gekozen op basis van de meest kansrijke situatie voor de soort binnen de betreffende watergang. Elk submonster wordt ter plaatse onderzocht op levende exemplaren. Deze methode geeft een goede inschatting van de aantallen en aan- of (waarschijnlijke) afwezigheid van de soort. Daarnaast zijn overige zoetwaterslakken genoteerd, teneinde een beeld te krijgen van de lokale waterkwaliteit in relatie tot de Platte schijfhoren.

Figuur 2. Locaties meetpunten.

Figuur 3. Uitvoering veldwerk.

Resultaten

Onderstaand overzicht geeft de resultaten van de bemonstering. Op één locatie is één exemplaar van de Platte schijfhoren aangetroffen, te weten in het water langs het Pesthuis. Elders ontbreekt de soort. Voor een overzicht van de volledige slakkenfauna per meetpunt, zie Bijlage.

Locatienr.	AX	AY	Datum	Omschrijving	Platte schijfhoren/deelmonster					
					1	2	3	4	5	Totaal
1	92486	464401	28-5-2020	N. Plesmanlaan t.h.v. Naturalis	0	0	0	0	0	0
2	92550	464411	28-5-2020	N. Plesmanlaan t.h.v. Pesthuis	0	0	0	0	1	1
3	92350	464351	28-5-2020	Z. Plesmanlaan, parallel fietspad	0	0	0	0	0	0
4	92505	464349	28-5-2020	Z. Plesmanlaan t.h.v. Shell	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Locatie 1 betreft de watergang tussen de Plesmanlaan en Museum Naturalis. De zuidoever is beschoeid met zwart kunststof, met aan de waterkant enige ontwikkeling van riet op open, harde kleibodem. De Platte schijfhoren ontbreekt. Submerse vegetatie is nauwelijks aanwezig. Met 86 exemplaren uit acht soorten is de diversiteit aan zoetwaterslakken aan de lage kant in vergelijking met andere watergangen in het Leiden Bioscience Park (Koese & Drukker 2020).

Locatie 2 betreft de watergang tussen het fietspad en het Pesthuis. De oeverzone wordt extensief gemaaid. Aan de waterkant staat een smalle, maar dichte zoom riet. Submerse vegetatie is schaars aanwezig, met hier en daar Sterrenkroos (*Callitriche spec.*). Al direct aan de kant is watergang behoorlijk diep (>50 cm). Er is één exemplaar van de Platte schijfhoren gevangen in deelmonster 5, het meest oostelijke deelmonster tegenover het Pesthuis. Vanwege de diepte en gebrek aan submerse vegetatie lijkt er echter geen geschikt leefgebied voor de Platte schijfhoren.

Locatie 3 betreft een vrij brede sloot (circa vier meter) met een goed ontwikkelde water- en oevervegetatie en helder water. De watergang staat (indirect) middels een lange duiker ter hoogte van het Pesthuis in verbinding met het watersysteem van het Bioscience Park. Er zijn uit vijf scheppen maar liefst 759 zoetwaterslakken uit 14 soorten geteld. Dit betreft (veruit) de hoogste dichtheid die tot dusver in de sloten in de omgeving is aangetroffen (Koese & Drukker 2020). De Platte schijfhoren is niet aangetroffen. De bodem is relatief diep en stevig, zonder de ondiepe losse modderlaag die veel locaties met Platte schijfhoren kenmerkt. Mogelijk vormt dit een belemmering voor de soort.

Locatie 4 betreft de sloot langs het Shell-station. Het ligt in het verlengde van locatie 3 en komt daarmee sterk overeen, zowel qua structuur als zoetwaterslakkenfauna. De Platte schijfhoren is er niet aangetroffen. Ook hiervoor geldt dat de locatie mogelijk te weinig modderig is voor de Platte schijfhoren.

Figuur 4. Veldsituaties meetpunten, met 1. Noordzijde Plesmanlaan ter hoogte van museum Naturalis, 2. Noordzijde Plesmanlaan ter hoogte van het Pesthuis, 3. Zuidzijde Plesmanlaan parallel aan fietspad en flatgebouw, 4. zuidzijde Plesmanlaan ter hoogte van Shell-station.

Conclusie en discussie

In de watergangen met de meetlocaties zonder waarnemingen van de Platte schijfhoren is het aannemelijk dat de soort ontbreekt. Enkel op de meetlocatie ter hoogte van het Pesthuis is de Platte schijfhoren met één exemplaar aangetroffen. Dit suggereert niet per se een bestendige aanwezigheid van de soort. Vanwege de diepte en gebrek aan submerse vegetatie lijkt er geen geschikt leefgebied voor de Platte schijfhoren. Aannemelijk is dat de soort in zeer lage dichtheden voorkomt, mogelijk algemener richting de uiteinden van de sloot naar het noorden. De soort is in het verleden (voor de inrichting van het Van Leeuwenhoekpark) direct ten noorden van het Pesthuis vastgesteld (Koese & Drukker 2020).

Aanbevelingen

Binnen het plangebied ontbreekt de Platte schijfhoren nagenoeg. Enkel bij het Pesthuis is de soort vastgesteld; hier komt deze naar verwachting enkel voor in zeer lage dichtheden. De werkzaamheden vinden plaats conform referentieontwerp (Figuur 1). Dit betekent dat de watergangen langs het Pesthuis (en Naturalis) onaangeroerd blijven. Zodoende zullen de werkzaamheden geen effect hebben op de Platte schijfhoren. Mocht onverhoopt alsnog afgeweken worden van huidig ontwerp, wordt geadviseerd de mogelijke effecten op de kwaliteit van het watersysteem rondom het Pesthuis te beoordelen (en daarmee op de beschermde soort). Tot slot wordt aanbevolen de werkzaamheden uit te voeren onder een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Zo wordt de algemene zorgplicht geborgd.

Literatuur

- Gmelig Meyling, A.W., A. Boesveld en I. van Lente. 2014. Eindrapportage ANEM-2013. Verslag van monitoring- en ander onderzoek naar de verspreiding en het leefgebied van weekdieren van de Europese habitatrichtlijn en trendonderzoek naar Typische Soorten van de mariene Europese Habitattypen H1110B en H1160. Stichting ANEMOON, Lisse.
- Koese, B. & D. Drukker. 2020. De platte schijfhoren *Anisus vorticulus* op het Leiden BioScience Park. EIS-2020-010. EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden.
- Moerland, W. 2020. Quick scan Plesmanlaan Oost Leiden. bSR-notitie 2302. Bureau Stadsnatuur, Rotterdam.

© Bureau Stadsnatuur | Westzeedijk 345 | 3015 AA Rotterdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. bSR kan door opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

Bijlage – soortenlijst zoetwaterslakken

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Locatienummer			
		1	2	3	4
Ovale kapslak	<i>Acroloxus lacustris</i>	4	18	5	2
Draaikolkschijfhoen	<i>Anisus vortex</i>	-	27	171	38
Platte schijfhoen	<i>Anisus vorticulus</i>	-	1	-	-
Riempje	<i>Bathyomphalus contortus</i>	-	-	4	10
Kleine diepslak	<i>Bithynia leachii</i>	17	17	282	99
Grote diepslak	<i>Bithynia tentaculata</i>	41	41	74	13
Witte schijfhoen	<i>Gyraulus albus</i>	9	9	1	4
Vlakke schijfhoen	<i>Hippeutis complanatus</i>	1	18	43	3
Bron-blaashoer	<i>Physa fontinalis</i>	-	8	15	9
Puntige blaashoer	<i>Physella acuta</i>	5	-	1	-
Posthoerenslak	<i>Planorbis corneus</i>	-	-	-	2
Gekielde schijfhoen	<i>Planorbis carinatus</i>	-	-	1	19
Gewone/gekielde	<i>Planorbis spec. juveniel</i>	-	-	1	-
Jenkins' waterhorentje	<i>Potamopyrgus antipodarum</i>	7	3	-	-
Moeraspoelslak s.l.	<i>Stagnicola spec.</i>	-	-	1	1
Platte pluimdrager	<i>Valvata cristata</i>	-	6	116	18
Vijver-pluimdrager	<i>Valvata piscinalis</i>	2	-	43	371
Spitse moeraslak	<i>Viviparus contectus</i>	-	-	1	-
aantal exemplaren		86	148	759	589
aantal soorten		8	10	14	13